

במה מדליקין פרק שני שבת

כו.

עין משפט גד מצוה

עא א מיי פכ"ב מהל' כלים
הל' א פכ"ב הלכה ב:
עב ב מיי פכ"ב מהל' כלים
הלכה א:
עג ג מיי פיי מהלכות
כלאים הלכה א סמג
לאון רפב טו"ש"ע י"ד סימן
רמ"א סעף א:

תוס' ישנים

(א) ויק"ק דהא רמז ספא
אמרה ששעמך זמנ מילתא
דרבא דלמחר כי לית ליה
ג' על ג' ונזלה לגב
ספא נמי לא מרעין שער
גדים אלא דוקא שלשה על
שלשה והא דקאמר לאמחי
נלאים ניחא ליה למתקן
נלאים דמילתא דפקיקא
דלמחר ושפתיה דוקא:
(ב) וי"ל דשעלות ממתות
פקא ו"ל עמל שין מולכי
שמתא נלפס וזכאי ליה
למספק מה לשכן שכן
מתמתא בעעשה דליחא
למחר עמל מת ויזכר אכל
זמר ופשתים אמחי לא ניחא
הכי עמל מת ויזכר דליפנין
משעלם מתי"ש דגב ועור
ומיזי חיכא למספק מה
להזכר שעה שעה שכן עממלא
הא ושאר כלים:

מוסף תוספות

א. בסמוך, למדרש יאר
בגד במילתא אחריתי,
אי"ל לאו מחמתא היא אלא
סברא דרבא דרד"ש הני.
ב. לקמן
גיטין. רמב"ם. ד. דוקתני
מנין לרבות צמר חלילים.
רמב"ם. ת. וכו'. בה שלשה
על שלשה לפי סברתו.
טוס' הלכ"ס. ה. דאמר דבר
אחד דאין טומאה בשאר
בגדים כלל. שיעור הל"ה.
[ד]פליג אההיא מחמתא,
אלא דפרכינן ליה דמי"ם
קרא ד"א בגד' מאי עביד
לי. גיטין. א. אריג כל
שהוא בשרצים מגז ליה.
טוס' הלכ"ס. ו. ויהא
אפשר לומר דנגעים לא
חמירי, דהא שתי וערב
מטמא בהם משא"י
בשאר טומאות דעלמא.
גיטין. ח. וי"ל ליפנין
שרצים מנייהו. טוס'
הלכ"ס. ט. דהשתא לא
שיין למספק מחומרי
דרשין. טוס' הלכ"ס. י. כיון
דילפנין מצמד דכתוב
בנגעים, וקרא סתמא כתבי
צמר. טוס' הלכ"ס.
א. הגמ. טוס' הלכ"ס.
ב. ושיעורו ד' ע"ד. טוס'
הלכ"ס. ג. ומכרי ליה הכא
מ"א בגד' לשיעור שלש
על שלש. טוס' הלכ"ס.
ד. פ"י ללבושו ולא לשקו.
גיטין. טו. והשתא נמי
ניחא דלא תקשי לך דנוצה
של עדים שמעינן מכל
מעשה עדים דכתוב במת,
דאי מהתם ה"א להו
כיון שקי, דהשק שיעורו
ארבעה על ארבעה, קמ"ל
או בגד' דמנוצה דהוא
משיעור הדין הוה שיעור
בבגד שלש על שלש,
ושער הגס דוקא הוה
מארבעה על ארבעה. טוס'
הלכ"ס. טו. וסבר שפיר
כתבא דבי ר' ישמעאל.
טוס' יצמות ד: ד"ה ופליג.
ו. לעומתו שאר בגדים
מצייתו. רמב"ם. י. תנא
דבי ר' ישמעאל. רמב"ם.

נפקא ליה מאו בגד דתניא בגד בו'. פירש בקונטרס ללא
גרסינן דתניא דאי ברייתא היא היכי פליג אביי? ולא
פירכא היא דהא אביי מודה דלא אמר לרבות שאר בגדים לאידך תנא
דבי רבי ישמעאל? כדאמר אביי גופיה בסמוך והיינו ההיא ברייתא
גופיה דלקמן? אלא שקילרה רבא? והא
דקאמר לאביי האי או מאי עביד
ליה היינו אליבא דרשב"א והין תנא
דבי רבי ישמעאל? אכל לאידך תנא
דבי ר' ישמעאל אמר או לרבות שאר
בגדים אפי' לשלש על שלש דפריש'
לעיל? ולרבא דלמחר דאיך תנא דבי
רבי ישמעאל לא מרצה שאר בגדים
אלא לשלשה על שלשה לא מפיק האי
תנא דבי רבי ישמעאל מאידך והי"ג
דהוה מצי למיבעיה הכא ורבא האי
או להך תנא דבי ר' ישמעאל מאי
עביד ליה ללא פליגי אביי ורבא אלא
אליבא דרשב"א וכמו שדורש אביי כן
כריך למדרש רבא אליבא תנא דבי
ר' ישמעאל דהכא:

תלמוד לומר או בגד. תימה
דלקמן בפרק כמה אשה
יוצאה (דף סג:). דרשינן מאו בגד דלריג
כל שהוא עמל וכו' מימא שקולים הם
ויצאו שניהם מ"מ כי פריך ואביי האי
או בגד מאי עביד ליה לימא דליטריך
לריג כל שהוא ואפי' אם נמחק סס
ספרים דכמוז בן או בגד וניגרוס
דליף מאו צנגד פשתים דכמיז גבי
נגעים הניחא לרבא דליף שרצים
מנגעים על ידי דגלי רחמנא והי"ה
לנעין אריג כל שהוא אלא לאביי מאי
איכא למימרי? מה דנגעים שבין
שתי וערב טמא בהן. אכל צשרים
לא דלמחר בפרק כמה אשה (לקמן דף
סד:). יכיל שאני מרצה אה החצילים
ואת המשמות מ"ל שק מה שק טווי
ואריג אף כל טווי ואריג: **אי** ס"ד
נגעים חמירי. הא ודאי דנגעים
חמירי! אלא מפרי' ה"רס דה"ק א"י ס"ד
דקאמרת דלאו בגד לרבות ג' על ג'
צמיר ופשתים דהא נגעים חמירי:

שבין מטמא בכעדרה. ורבא ע"ג. דפירכא גמורה היא לא חשיב
ליה דלא הוה אלא גילוי מילתא בעלמא דגלי רחמנא בנגעים
דג' על ג' קריי בגד צמיר ופשתים והוא הדין צשרים והקשה ה"ר
יעקב מקורבני"ל הקדוש ונימא ק"ו¹⁰ [הכין] מה שמי וערב דטבור
צשרים טמא בנגעים ג' על ג' שטמא צשרים אינו דין שטמא בנגעים¹¹
יש לומר דכלים יוכיחו שטמא צשרים ולא צשרים אף אני אביי
ג' על ג' וכי מימא מה לכלים שכן אין מטמאין ואין נעשין אהל המת
במחזור דג' על ג' נמי אין נעשה אהל כיון דלית ביה פותח טפח אי
נמי שק יוכיח אי נמי בגד צבוע ובגד נכרי יוכיח שטמא צשרים
ולא בנגעים כדאמר בתי"כ ואת' דהכא משמע דעדשה הוה פחות
מכגרים ותימה לר"י בפסקים צריש אלו דברים (ד' סו:). קאמר
מצורע חמור מצבל קרי שכן טעון פריעה ופרימה אדרבה צבל קרי
לחמור שכן מטמא כבשהו סבר ליה כרבי נתן דלמחר כחמיתת פי האמה
קאמר וז' חמור משרץ שכן טומאה יוצאה עליו מנופו ואי כעדשה הוה פחות
מכגרים ומיהו אי לא משמעתיה מסברא אין להקשות דאיכא למימר דעדשה
שהיא עבה דמטרד לה הוה רחבה טפי מגרים:
מניין לרבות צמר גפלים. ואי' אמר גמלים אמאי לא הוה בכלל צמר ומה כריך ריבוי וי"ל דסתם צמר הוא של כבשים אכל של גמלים לא
איקרי צמר סתם אלא צמר גמלים וכן שאר צמר והואיל דיש להם שם לוי איצטריך ריבוי דלמחר צאלו טרפות (חולין דף כפ:)
אזוב ולא אזוב כוחלית: **ונוצה** שר עוים. תימה מאי איצטריך ריבוי לנוצה של עוים הא כמיז שק דהדיא בקרא ושק הוה מדבר הבא
מן העוים דמנוכח בפרק כמה אשה (לקמן דף סד:). ותיקין ר"י דשק הוה מן השער"א של עוים וההיא מיקרי שער ולא נוצה¹² ומן הדק
דאיקרי נוצה עושים בגדים ולא שק¹³. ועל שם שמורטין אותה כמו נוצה צרחולין קרי ליה נוצה ואורי"י דכן משמע בפרק ראשית הגז
(חולין דף קא). דקאמר דראשית הגז אינו נוצה אלא צרחולין דלמחר קרא ראשית ג' לאןן ואחילא גיזה גיזה מגז כבשי יתחמת
(אזוב לא) ופריך דהא ויניף גיזה גיזה מצבור ויהא נוצה אף בשוורים אמר קרא תמן לו ולא לשקו¹⁴ ופריך נוצה של עוים לימיז
אלמא נוצה לא הוה בכלל שק¹⁵:

מאו בגד. דכמיז צשרים. או ריבויא הוא: דסניא ל"ג. דאי מתניא
היא היכי פליג עלה אביי ואמר מיבעיה ליה לשלש על שלש הא תנא
תני בהדיא שלשה על שלשה צשרים בגדים מניין אלא דרשא דרבא
היא: **גלי רחמנא בנגעים**. דרבייה מן והבגד וה"ה לשרצים דכיון
דכמיז בהן בגד כי התם מנייה ילפינן
צבנין אבי: שרצים אין שמי וערב
מטמא בהן דבגד כמיז צהו ולא
שמי ולא אמר לך על כרחיך לשלשה על
ורבא אמר לך על כרחיך לשלשה על
שלשה צשרים בגדים אמר דאלו ג'
על ג' צמיר ופשתים צשרים מנגעים
ליף דאי נגעים חמירי לכמוז רחמנא
האי ריבויא צשרים ולשתוק מריבויא
דבבגד בנגעים אלא לדרשא אחריתי
אתא: **כעדשה**. ונגעים צעינן
כגרים: **מפיק מאידך**. כלומר מוצא
הוא מסכרה אידך תנא דפליג עליה
דלשכחן דמריז שאר בגדים לטומאת
שרצים: **של עוים**. קרי נוצה על סס
שאין גוזזין אותם אלא מורטין: **רבא**
אמר כי ליה ליה. למתא דרישא
צשרים בגדים צשרים ג' על ג' דילמד
סתם מן המפורש אכל שלשה על
שלשה צשרים אית ליה בהו דליתרבו
מאו בגד: **הדר ניה רבא מרישא**.
ואמר דמתא דבי רבי ישמעאל ורשב"א
אמרו דבר אחד ולאו כרבי אלא
דלמרייהו צשרים בגדים טומאת ג'
על ג' ליכא שלשה על שלשה איכא:
ואיבעיה אמר הא. שמתא דסיפא
לאו רבא אמר אלא רב פפא אמר
לאוקמי תרתייהו תרי תנאי דרבי
ישמעאל כהדין ולמימר דמורה תנא
דרישא דיש טומאת שרצים צשרים
בגדים: ה"ג **רבא פפא אמר אף כל**
לאסויי כלאים. אף כל דמתא דרישא
דקאמר אף כל בגדים סתם אמר
ופשתים לאו לפרושי בגדים סתומים
וטומאה קא אחי דבשאר טומאה
ודאי שטמא שאר בגדים דליתרבו
מאו בגד אלא לפרושי בגד האמור
צכלאים סתם ובגד כלאים שטענו

מנא ליה נפקא ימאו בגד דתניא בגד אין לי
אלא בגד "שלשה על שלשה בשאר בגדים
מניין ת"ל או בגד ואביי האי או בגד מאי
עביד ליה מובעי ליה לרבות שלש על שלש
בצמר ופשתים דמטמא בשרצים ורבא גלי
רחמנא גבי נגעים והוא הדין לשרצים ואביי
איכא למיפרך מה לנגעים שכן שתי וערב
מטמא בהם ואידך אי ס"ד נגעים חמירי
לכתוב רחמנא גבי שרצים וליתו נגעים
מינייהו ואידך נגעים משרצים לא אתו
דאיכא למיפרך מה לשרצים שכן מטמא
בכעדרה⁶ אמר אביי האי תנא דבי רבי
ישמעאל מפיק מאידך תנא דבי ר' ישמעאל
דתני דבי רבי ישמעאל בגד אין לי אלא
בגד צמר ופשתים מניין לרבות צמר גמלים
וצמר ארנבים נוצה של עוים והשירין והכלך
והסריקין תלמוד לומר או בגד רבא אמר כי
לית ליה להך תנא דבי רבי ישמעאל בשאר
בגדים שלש על שלש שלשה על שלשה על
אית ליה והא רבא הוא דאמר שלשה על
שלשה בשאר בגדים לרשב"א אית ליה
לתנא דבי רבי ישמעאל לית ליה הדר ביה
רבא מההיא ואב"א⁷ הא רב פפא אמרה
רב פפא אמר אף כל ל' לאתויי כלאים
בהדיא כתיבי ביה² לא תלבש שעטנז צמר
ופשתים יחדיו ס"ד אמינא ה"מ דרך לבישה
אבל בהעלאה כל תרי מיני אסור ולאן ק"ו
הוא ומה לבישה דקא מיתנהו כולי גופיה
מכלאים אמרת צמר ופשתים אין מירי
אחרינא לא העלאה לא כ"ש אלא דרב פפא
בדותא היא רב נחמן בר יצחק אמר אף כל
לאתויי

וגו' הלכך לרב פפא אלא מפיק האי תנא מילתיה דהאי תנא והך
פירוקא דסיפא איהו אמרה ולא איתמר כדאמרת ליה אליבא דרבא
דמפליג אין ג' על ג' לשלשה על שלשה אלא הכי איתמר רב פפא אמר
לא מפיק האי תנא מאידך תנא דאף כל לאתויי כלאים דכי הוה
מוקמינן ליה כרצה הוה כריך לפלוגי דכיון דאף כל לטומאת שרצים
נמי אתא על כרחיך קרי כל למעוטיניהו משלש על שלש כתיב
נגעים ואו בגד לרבויה שלשה על שלשה ואף על גב דלא מטמו
שאר בגדים בנגעים דהא נתמעטו צתרי מיעוטי איתרבו
צשרים אכל לרב פפא לא מיבעין לו לפלוגי דכיון דליתרבו שאר
בגדים לשרצים איתרבו לכל תורה אמר ופשתים צין לשלש צין לשלשה:
בהדיא קפיו ציה. אמר ופשתים לא תלבש שעטנז וגו':

חמור שכן מטמא כבשהו סבר ליה כרבי נתן דלמחר כחמיתת פי האמה
קאמר וז' חמור משרץ שכן טומאה יוצאה עליו מנופו ואי כעדשה הוה פחות
מכגרים ומיהו אי לא משמעתיה מסברא אין להקשות דאיכא למימר דעדשה
שהיא עבה דמטרד לה הוה רחבה טפי מגרים:
מניין לרבות צמר גפלים. ואי' אמר גמלים אמאי לא הוה בכלל צמר ומה כריך ריבוי וי"ל דסתם צמר הוא של כבשים אכל של גמלים לא
איקרי צמר סתם אלא צמר גמלים וכן שאר צמר והואיל דיש להם שם לוי איצטריך ריבוי דלמחר צאלו טרפות (חולין דף כפ:)
אזוב ולא אזוב כוחלית: **ונוצה** שר עוים. תימה מאי איצטריך ריבוי לנוצה של עוים הא כמיז שק דהדיא בקרא ושק הוה מדבר הבא
מן העוים דמנוכח בפרק כמה אשה (לקמן דף סד:). ותיקין ר"י דשק הוה מן השער"א של עוים וההיא מיקרי שער ולא נוצה¹² ומן הדק
דאיקרי נוצה עושים בגדים ולא שק¹³. ועל שם שמורטין אותה כמו נוצה צרחולין קרי ליה נוצה ואורי"י דכן משמע בפרק ראשית הגז
(חולין דף קא). דקאמר דראשית הגז אינו נוצה אלא צרחולין דלמחר קרא ראשית ג' לאןן ואחילא גיזה גיזה מגז כבשי יתחמת
(אזוב לא) ופריך דהא ויניף גיזה גיזה מצבור ויהא נוצה אף בשוורים אמר קרא תמן לו ולא לשקו¹⁴ ופריך נוצה של עוים לימיז
אלמא נוצה לא הוה בכלל שק¹⁵:

הדר ביה רבא מההיא. ומשום שלא יחלוק ההוא תנא דבי רבי ישמעאל אהך הדר ציה מההיא דלעיל ולא מהך דהכא ואית ליה לרבא אף
כל לאתויי שרצים ואי' צריש יצמות (דף ד: טו) היכי פריך הש"ס והא תנא דבי רבי ישמעאל לית ליה דרבא ההיא דהכא מין כנף מנא
ליה דלית ליה הא רבא אית ליה דאף כל קאי אשרצים דאי לאו אף כל ה"ה דמיירי גבי שרצים בכל בגדים ואו לג' על ג' אכל השתא דלמחר אף
כל צמר ופשתים אצטריך או לרבות שלשה על שלשה צשרים בגדים אכל שלש על שלש צשרים בגדים לא¹⁰ וי"ל דהתם קאמר אליבא דרב נחמן בר
ילחך דלמחר אף כל לאתויי ציית¹¹ דהשתא ודאי¹² לית ליה דרבא דליהו ממיז שער מינים צייתים: **אלא** הא דרב פפא בדותא היא. ומה
תימה לר"י דצריש יצמות (טו טז טז) משמע דלתנא דבי רבי ישמעאל אף כל לאתויי כלאים כי היכי דליהו אמר ופשתים מופנה
למדרש